

Viltotu produktu dēļ patērētāji saskaras ar lielākiem riskiem nekā jebkad agrāk

- 10 % Latvijas iedzīvotāju ir bijuši maldināti, iegādājoties viltotu produktu
- Viltoti produkti var izraisīt nopietnu veselības un drošības apdraudējumu
- 6,8 % no ES importa — kopumā 121 miljarda eiro vērtībā — ir viltojumi
- Visā pasaulē tiek tirgoti viltoti farmaceitiskie līdzekļi 4 miljardu eiro vērtībā

Saskaņā ar Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja veikto pētījumu [“Eiropas pilsoni un intelektuālais īpašums”](#) (IP) patērētāji joprojām saskaras ar grūtībām atšķirt īstas preces no viltotām precēm.

Gandrīz katrs desmitais Eiropas iedzīvotājs (9 %) apgalvoja, ka ir bijis maldināts, iegādājoties viltojumus, turklāt starp ES dalībvalstīm pastāv ievērojamas atšķirības. Vislielākais maldināto patērētāju īpatsvars ir Bulgārijā (19 %), Rumānijā (16 %) un Ungārijā (15 %). Turpretim Zviedrijā (2 %) un Dānijā (3 %) ir viszemākie rādītāji ES. Latvija ierindojas nedaudz virs Eiropas vidējā rādītāja — 10 % tās iedzīvotāju apgalvo, ka ir bijuši maldināti, iegādājoties viltotas preces.

Globālā kontekstā laikā, kad e-komercija strauji attīstās (saskaņā ar *Eurostat* datiem 2020. gadā vairāk nekā 70 % Eiropas iedzīvotāju iepirkās tiešsaistē), ES pilsoņus joprojām māc bažas par viltotiem produktiem. Saskaņā ar pētījumu **trešdaļa Eiropas iedzīvotāju (33 %) nebija pārliecināti, ka viņu nopirktais produkts ir oriģināls.**

Saskaņā ar [EUIPO un ESAO kopīgo pētījumu](#) viltojumi veido 6,8 % no ES importa kopumā 121 miljarda eiro vērtībā, un tie ietekmē visas nozares — no kosmētikas un rotaļlietām, vīna un dzērieniem, elektronikas līdz apģērbam un pat pesticīdiem. Tie var radīt nopietnu risku patērētāju veselībai un drošībai, jo īpaši pakļaujot viņus bīstamu ķīmisko vielu iedarbībai, kā arī citiem apdraudējumiem.

Covid-19 pandēmijas laikā ir palielinājušās bažas par viltotiem produktiem. **Viltotu zāļu, piemēram, antibiotiku un pretsāpju līdzekļu, un nesen arī citu medicīnisko produktu, piemēram, individuālo aizsardzības līdzekļu un sejas masku, izplatīšanās** ir pievērsusi uzmanību šai parādībai, jo pārkāpēji gūst labumu no cilvēku šaubām attiecībā uz jaunāko ārstēšanu un vakcīnām.

Viltojumi bieži vien izraisa ne tikai veselības un drošības apdraudējumu, bet arī drošības prasību pārkāpumus un finansiālos zaudējumus.

Arī digitālais pirātisms ir ienesīgs tirgus pārkāpējiem. IPTV (televīzijas saturs, ko iegūst, izmantojot interneta pieslēgumu) gadījumā rodas būtiski zaudējumi. Nelegālās IPTV pakalpojumu sniedzēji katru gadu ES saņem gandrīz 1 miljardu eiro, tādējādi radot kaitējumu saturs veidotājiem un likumīgai uzņēmējdarbībai.

Pret intelektuālā īpašuma tiesībām vērsta noziedzība ir ienesīga darbības joma, kurā tiek iesaistītas organizētās noziedzības grupas, un arvien vairāk pierādījumu liecina par saikni starp viltošanu un pirātismu, kā arī citiem noziegumiem, piemēram, narkotiku un cilvēku tirdzniecību, kibernetizāciju vai krāpšanu.

EUIPO izpilddirektors **Christian Archambeau** teica:

Intelektuālais īpašums ir viena no Eiropas vislielākajām vērtībām un būtisks elements mūsu sociālajā un ekonomikas atveseļošanā, jo īpaši attiecībā uz mazajiem uzņēmumiem. Covid-19 pandēmija ir izcēlusi intelektuālā īpašuma noziedzības problēmu, jo pieaug viltotu zāļu un medicīnisko produktu skaits, kas vēl vairāk apdraud pilsoņu veselību un drošību. Šis ir ilgstošs jautājums, kas bieži vien ir saistīts ar citiem nelikumīgu darbību veidiem, kam nepieciešama steidzama stingra un koordinēta rīcība un kas nesen ir atkārtoti izvirzīts kā viena no desmit galvenajām ES prioritātēm cīņā pret organizēto noziedzību.

MVU UN INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBU PĀRKĀPUMS

Viltošana ietekmē ne tikai patērētājus, bet arī izraisa būtisku kaitējumu ES ekonomikai un jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Saskaņā ar EUIPO publicēto [intelektuālā īpašuma MVU rezultātu pārskatu 1 no 4 MVU Eiropā apgalvo, ka ir cietis no intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem. Latvijā šis rādītājs ir 3 %.](#)

Uzņēmumi, kam pieder intelektuālā īpašuma tiesības, piemēram, preču zīmes vai patenti, ziņoja par apgrozījuma zaudējumiem (33 %), kaitējumu to reputācijai (27 %) un konkurētspējas priekšrocību zaudējumu (15 %) to tiesību pārkāpuma dēļ.

Pašlaik mazāk nekā 9 % no visiem MVU Eiropas Savienībā pieder reģistrētas intelektuālā īpašuma tiesības. Tomēr intelektuālā īpašuma esamībai ir liela nozīme: MVU, kam pieder intelektuālā īpašuma tiesības, piemēram, patenti, dizainparaugi vai preču zīmes, ienākumi uz vienu darbinieku ir par 68 % lielāki nekā tiem MVU, kuriem tādu nav, turklāt to darbinieki saņem lielāku atalgojumu.

Lai veicinātu izpratni par intelektuālā īpašuma vērtību un palīdzētu MVU palielināt savu konkurētspēju tirgū, EUIPO sadarbībā ar Eiropas Komisiju un dalībvalstu intelektuālā īpašuma birojiem ir izveidojis [“Ideas Powered for Business” programmu](#), tostarp [MVU fondu 20 miljonu eiro apmērā](#). Šī iniciatīva subsidē gan intelektuālā īpašuma novērtēšanas pakalpojumus, gan 50 % no preču zīmju un dizainparaugu pieteikumu maksām valsts, reģionālajā vai ES līmenī, un tā palīdz tūkstošiem MVU izstrādāt intelektuālā īpašuma stratēģijas šajos sarežģītajos apstākļos.

PAR EUIPO

EUIPO ir decentralizēta ES aģentūra, kas atrodas Alikantē (Spānijā). Tā nodarbojas ar Eiropas Savienības preču zīmju (ESPZ) un reģistrēto Kopienas dizainparaugu (RKD) reģistrēšanu, kas nodrošina intelektuālā īpašuma aizsardzību visās ES dalībvalstīs. *EUIPO* arī sadarbojas ar ES valstu un reģionālajiem intelektuālā īpašuma birojiem.

Eiropas Intelektuālā Īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centru izveidoja 2009. gadā, lai atbalstītu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un īstenošanu un palīdzētu apkarot pieaugošos intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu draudus Eiropā. 2012. gada 5. jūnijā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 386/2012 novērošanas centru pārnēsa uz *EUIPO*.

Sadarbība ar medijiem,
***EUIPO* Komunikācijas dienests**
Tālr.: +34 653 674 113
press@euipo.europa.eu